

DREMPELWAARDEN EN KLEURENCODES

RAG 13/08/2020

CONTEXT

Sinds de start van de COVID-19 epidemie werden er door verschillende werkgroepen verschillende drempelwaarden/kleurcodes voor dreigingsniveaus van de epidemie of voor actie bepaald, wat zorgt voor verwarring. Ook de tijdsduur waarover deze drempels berekend worden zijn verschillend (per dag, 7 dagen, 14 dagen). Er wordt aan de RAG gevraagd om een voorstel te doen van harmonisatie, vertrekkende van de vastgelegde drempels in juli (zie puntje 4), omdat deze ook werden gevalideerd door de Ceval en op de IMC. Dit advies gaat enkel over de drempelwaarden en kleurencodes. De acties die gelinkt zijn aan de dreigingsniveau werden reeds vastgelegd.

Bestaande drempels en kleurencodes

1) Cliquets GEES

Na de exit-fase werd er door de GEES een aantal "cliquets" voorgesteld om verschillende epidemiologische alarmniveaus (geel, oranje, rood) te definiëren. Deze waren gebaseerd op het aantal nieuwe bevestigde gevallen en hospitalisaties per dag:

	#bevestigde gevallen/dag	#hospitalisaties/dag
Geel	<2/100.000	<5/1.000.000
Oranje	2/100.000 – 5/100.000	5/1.000.000-15/1.000.000
Rood	>5/100.000	>15/1.000.000

2) Onderwijs

Om de organisatie van het onderwijs voor te kunnen bereiden werden er ook draaiboeken opgesteld met aangepaste maatregelen (zoals aantal dagen les op school) in functie van het risiconiveau ([FR](#), [NL](#), [DE](#)) op basis van een kwalitatieve inschatting (geen kwantitatieve drempelwaarden). Hiervoor worden 4 kleuren gebruikt (groen, geel, oranje en rood).

NUL RISICO	GROEN	Er is een vaccin beschikbaar en/of er is groepsimmunitet. Alle contacten kunnen plaatsvinden. Handhygiëne (voor eten en na toiletbezoek) blijft noodzakelijk.
LAAG RISICO	GEEL	Er is een beperkte transmissie van besmettingen, waardoor verhoogde waakzaamheid is aangewezen. Contacten tussen mogelijke verspreiders worden beperkt. Functioneel noodzakelijke contacten kunnen doorgaan met inachtneming van de toepasselijke veiligheidsmaatregelen.
MATIG RISICO	ORANJE	Er is een systematische transmissie van besmettingen in de samenleving. Er zijn alleenstaande of geïsoleerde clusteruitbraken. Contacten tussen mogelijke verspreiders worden tot het essentiële beperkt en vinden plaats binnen een context waar risicofactoren zoveel mogelijk onder controle zijn gebracht.
HOOG RISICO	ROOD	Er zijn wijdverspreide besmettingen in de samenleving en er zijn nieuwe uitbraken en clusters. Contacten tussen mogelijke verspreiders moeten maximaal vermeden worden.

3) Classificatie andere Europese landen door België

Aan landen in de EU++ wordt een kleur groen/oranje of rood (stoplicht principe: groen veilig, oranje opgepast en rood stoppen/gevaarlijk) toegewezen om het risico op besmetting tijdens een reis in te schatten, en maatregelen voor terugkerende reizigers voor te stellen. De kleur wordt in de eerste plaats bepaald door de cumulatieve incidentie over 14 dagen.

De classificatie van de landen gebeurt op niveau van Ceval, in samenwerking met Buitenlandse zaken.

Cumulatieve incidentie/14 dagen

Groen	<20/100.000
Oranje	20-99/100.000
Rood	≥100/100.000

4) Drempels voor lokale actie

In juli werd door een werkgroep met vertegenwoordigers van de FOD Volksgezondheid, de gefedereerde entiteiten, Sciensano en in samenwerking met het crisiscentrum, drempels vastgelegd voor verschillende dreigingsniveaus. In totaal werden er 5 niveaus bepaald (2 extremen met daartussen 3 dreigingsniveaus). Naast een kwantitatief criterium (cumulatieve incidentie 14 dagen) moet er een evaluatie gebeuren op basis van andere kwantitatieve en kwalitatieve criteria (zoals lokale uitbraak, waardoor de incidentie plots stijgt maar waarbij de situatie onder controle is).

Niveaus:

- Sporadische gevallen
- Vooralarm/lokale dreiging: cumulatieve incidentie 14 dagen < 15/100.000 (= drempel gebruikt door de EU op 15/6 om landen met verhoogd risico te identificeren)
- Alarm niveau 1/dreiging van beperkte omvang: cumulatieve incidentie 14 dagen 15-30/100.000
- Alarm niveau 2/wijdverspreide dreiging: cumulatieve incidentie 14 dagen > 30 tot 50/100.000
- Epidemie: cumulatieve incidentie 14 dagen > 50/100.000 en bedreiging voor de ziekenhuiscapaciteit van het land, waardoor grote nationale maatregelen moeten genomen worden.

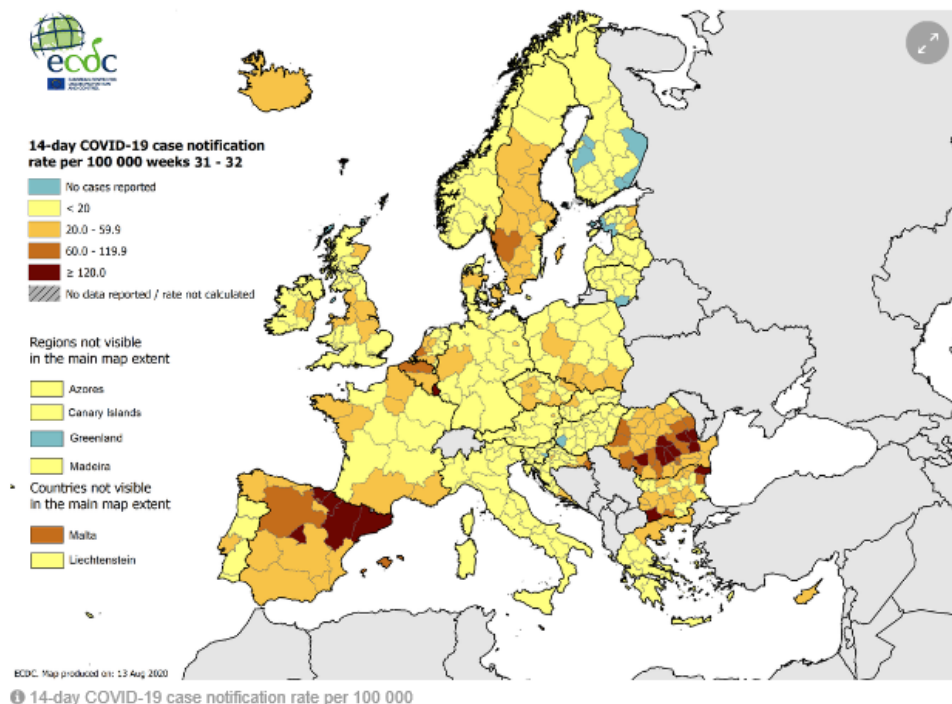
5) Identificatie van signalen door Sciensano

Via de beveiligde epistat tool (voor een beperkt aantal gebruikers) worden er automatische signalen gegenereerd voor een alert op basis van 3 indicatoren: een cumulatieve incidentie voor 7 dagen > 20/100.000; minstens 4 opeenvolgende dagen met minstens 1 nieuwe infectie; en minstens 5 dagen de voorbije 7 dagen waarbij er een toename was. In functie van het aantal indicatoren (1, 2 of alle 3) die behaald worden is het alert niveau respectievelijk 1, 2 of 3. Voor alerten van niveau 2 en 3 worden de regionale gezondheidsautoriteiten verwittigd. Deze drempelwaarden dienen enkel om een vroegtijdig signaal van mogelijke toename te geven en worden niet publiek gecommuniceerd. Maar de termijn van 7 dagen (vergeleken met 14 dagen) draagt wel bij tot extra verwarring. Deze signalen worden geïnterpreteerd in het licht van andere indicatoren zoals totaal aantal gevallen, positiviteitsratio, leeftijdscategorieën, ...

6) ECDC kleurencodes

ECDC baseert zich voor de grafische weergave van de situatie in Europa ook op een cumulatieve incidentie voor 14 dagen, maar gebruikt andere drempelwaarden (<20, 20-59, 60-119 en > 120) en andere kleuren. Zo wordt Vlaanderen momenteel (licht)bruin gekleurd, en Wallonië oranje.

Deze kaarten worden bekeken door gezondheidsautoriteiten en politieke autoriteiten, en er wordt soms naar verwezen in media, maar algemeen is dit minder relevant voor de Belgische bevolking.

ELEMENTEN VAN DISCUSSIE

- De drempel om te bepalen of er acties moeten genomen worden moet laag zijn, zeker op lokaal niveau (gemeente).
- Omdat een wijziging van dreigingsniveau/kleurencode voor het onderwijs heel wat aanpassingen qua organisatie vereisen moet er vermeden worden om te vaak/te snel van niveau te veranderen.
- De verspreiding van het virus in de samenleving is zeer complex en heeft andere gevolgen in functie van verschillende factoren, zoals leeftijd, bedbezetting in de ziekenhuizen, enz. Daarom is het onmogelijk om afgelijnde vakjes te voorzien en moeten er verschillende elementen meegenomen worden in de evaluatie van het dreigingsniveau.
- Het is in dit stadium niet meer mogelijk om alle reeds bestaande kleurencodes te veranderen en te harmoniseren. Zo kunnen de drempelwaardes/kleuren voor de EU landen niet meer aangepast worden aan de drempels die binnen België gebruikt worden. De methode werd volledig uitgeschreven en vastgelegd op OCC/NVR. Omdat er voor andere landen 3 categorieën zijn en geen 4, kan ook hier de kleur niet geharmoniseerd worden (groen/geel/oranje/rood, ipv 'stoplichtsysteem' groen/oranje/rood). Ook voor de scholen zijn de draaiboeken volledig gebaseerd op een kleurencode, hetgeen dus moeilijk nog veranderd kan worden.
- De kleurcodes van ECDC kunnen ook niet gevolgd worden, omdat dit opnieuw voor extra verwarring zal leiden en omdat deze minder intuïtief zijn voor de algemene bevolking.
- De trend in positiviteitsratio (aantal positieve testen/totaal uitgevoerde testen) is een belangrijke vroege indicator. Als er een snelle toename is, zal dat worden gevolgd door een toename van de incidentie van nieuwe besmettingen.
- De hoogste alarmdrempel werd momenteel vastgelegd op $> 50/100.000$ (= epidemie), op basis van de inschatting dat boven deze drempel het risico bestond dat het aantal gevallen onder kwetsbare personen zou toenemen en dus ook het aantal ziekenhuisopnames zou toenemen. Ondertussen is de situatie anders en is de incidentie $> 100/100.000$ inwoners in de provincie Antwerpen en het Brussels gewest. Er moet dus een hoger alarmniveau toegevoegd worden.
- De hoogste drempel werd gelijkgesteld met een "Epidemie", omdat verwacht wordt dat het virus blijvend zal circuleren, en als de incidentie laag is men wel nog steeds in een volksgezondheids crisis blijft, maar

men niet meer in een fase van epidemie is. Toch wordt voorgesteld om deze term niet te gebruiken, omdat dit voor het grote publiek moeilijker te begrijpen is, wereldwijd spreekt men nog van de COVID-epidemie.

- Er moet nog duidelijk omschreven worden wie bepaalt op welk dreigingsniveau men zich bevindt.

AANBEVELINGEN

- Er moet vermeden worden om te vaak van dreigingsniveau te veranderen.
- De drempelwaarden zoals deze reeds gevalideerd werden worden verder gebruikt, waarbij wel een extra niveau wordt toegevoegd (cumulatieve incidentie 14 dagen > 100/100.000).
- Het vaststellen van vroegtijdige signalen op niveau van een gemeente, zoals nu door Sciensano gebeurt via de epistat tool, moet wel verder gebaseerd zijn op een periode van 7 dagen, om sneller te kunnen reageren. In de communicatie naar autoriteiten en publiek moet wel enkel de periode van 14 dagen gebruikt worden om verwarring te vermijden (dus ook op de publieke Epistat tool).
- Wanneer de kwantitatieve drempel overschreden gebeurt er een bijkomende analyse om te beslissen of het dreigingsniveau moet verhoogd worden of niet. Hiervoor moeten de volgende indicatoren gebruikt worden :
 - de trend van de positiviteitsratio
 - het aantal hospitalisaties (algemeen en op intensieve zorgen)
 - het aantal opeenvolgende dagen met nieuwe infecties
 - de geografische spreiding
 - het type omgeving (stedelijk of landelijk).
- De kleurcodes kunnen helpen om de epidemiologische situatie in een bepaalde regio (gemeente, arrondissement, provincie, nationaal) in te schatten en beslissingen te nemen maar zijn geen vaststaand gegeven op zich. Ook is het in dit stadium van de epidemie niet meer mogelijk om alle reeds bestaande kleurencodes te harmoniseren. De volgende kleuren kunnen als leidraad dienen:

Incidentie 14 dagen/100.000	Omschrijving	Kleur
Sporadische gevallen/< 1	Geen alarm	Groen
1-14	Voor-alarm	Geel
15-30	Alarm niveau 1	Oranje
31-50	Alarm niveau 2	Oranje
51-100	Alarm niveau 3	Rood
> 100	Alarm niveau 4	Rood

Hierbij moet wel opgemerkt worden dat de kleurcode geel voor de start van de lagere scholen en eerste graad middelbaar onderwijs (zoals momenteel bepaald door de ministers van onderwijs) niet overeenkomt met de dreigingsniveaus, vermits bijna alle arrondissement epidemiologisch gezien in een niveau oranje of rood zitten. En deze kleurcode komt ook niet overeen met de drempels die vastgelegd werden voor de reizigers.

Daarom wordt aanbevolen om de kleurcodes te behouden voor de reizigers en de scholen, en voor de dreigingsniveaus een omschrijving te gebruiken (cfr pre-alarm, alarm niveau 1 enz.).

- De bepaling van het dreigingsniveau moet op verschillende niveaus gebeuren. Op niveau van de gemeenten kan dit door de lokale besturen, in samenspraak met de bevoegde regionale gezondheidsautoriteiten. Vanaf het niveau van arrondissement/provincie/nationaal kan dat door een subgroep van de RAG, die hiervoor wekelijks moet samenzitten.
- Bij de evaluatie moet zoveel mogelijk gestreefd worden naar uniformiteit, maar er moet ruimte blijven om een situatie individueel te kunne beoordelen.
- De methodologie voor de bepaling van het dreigingsniveau moet beschreven worden in een (publiek gemaakt) document en duidelijk gecommuniceerd worden naar de bevolking.
- Indien toch geopteerd wordt om te werken met kleurcodes voor de dreigingsniveaus in België, moet ook voor de grafische presentaties op verschillende websites (kaarten met incidentie) met aangepaste

kleurcodes gewerkt worden: groen/geel/oranje/rood indien de kaart gebaseerd is op de voorgestelde drempelwaarden en andere kleurschakeringen (bv grijstinten) indien dit niet het geval is.

Voor dit advies werd input verkregen van de volgende personen:

Emmanuel Bottieau (ITG), Barend Cochez (NCNN), Adrien Lajot (Sciensano), Tinne Lernout (Sciensano), Sophie Lokietek (AViQ), Romain Mahieu (COCOM), Geert Molenberghs (UHasselt en KU Leuven), Sam Proesmans (Kabinet Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid), Steven Van Gucht (Sciensano), Herman Van Oyen (Sciensano), Erika Vlieghe (UZAntwerpen)